

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

20 октомври 2022 година*

„Преюдициално запитване — Директива 2011/7/ЕС — Борба със забавянето на плащане по търговските сделки — Събиране от публичен орган на вземания, цедирани от предприятия на дружество за събиране на вземания — Обезщетение за разносните по събиране, направени от кредитора в случай на забава на плащане от страна на длъжника — Член 6 — Минимална фиксирана сума от 40 EUR — Сделки между предприятия и държавни органи — Член 4 — Процедура за установяване на съответствието на стоките или услугите — Срок за плащане — Член 2, точка 8 — Понятие „дължима сума“ — Отчитане на данъка върху добавената стойност за целите на изчисляването на лихвите за забава“

По дело C-585/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Juzgado Contencioso-Administrativo no 2 de Valladolid (Административен съд № 2, Валядолид, Испания) с акт от 22 септември 2020 г., постъпил в Съда на 5 ноември 2020 г., в рамките на производство по дело

BFF Finance Iberia SAU

срещу

Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: К. Jürimäe, председател на състава, М. Safjan, N. Piçarra (докладчик), N. Jääskinen и М. Gavales, съдии,

генерален адвокат: А. Rantos,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León, от D. Vélez Berzosa и L. Vidueira Pérez, в качеството на представители,

* Език на производството: испански.

- за испанското правителство, от S. Jiménez García и M. J. Ruiz Sánchez, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от G. Gattinara, M. Jáuregui Gómez и P. Ondrůšek, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 април 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, член 4, параграф 1, член 6 и член 7, параграфи 2 и 3 от Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки (ОВ L 48, 2011 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 233, 2012 г., стр. 3).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между BFF Finance Iberia SAU (наричано по-нататък „BFF“) и Gerencia regional de la Salud de la Junta de Castilla y León (Регионална здравна администрация на Кастилия и Леон, Испания, наричана по-нататък „регионалната администрация“) по повод събирането от страна на BFF на вземания от тази администрация, съответстващи на възнагажденията, дължими като насрещна престация за доставката на стоки и услуги от 21 предприятия на медицински центрове към тази администрация.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2011/7

- 3 Съображения 3, 9, 17—19, 23 и 26 от Директива 2011/7 гласят:
„(3) Много плащания по търговски сделки между икономически оператори или между икономически оператори и държавни органи се извършват по-късно от предвиденото в договора или в общите търговски условия. Въпреки че стоките са били доставени или услугите — извършени, много от съответните фактури биват платени с голямо закъснение. Тези забавени плащания имат отрицателен ефект върху ликвидността и усложняват финансовото управление на предприятията. Те също така се отразяват на тяхната конкурентоспособност и рентабилност, когато заради забава на плащане кредиторът се нуждае от външно финансиране. [...]

[...]

(9) Настоящата директива трябва да урежда всички търговски сделки, независимо дали се извършват между частни или държавни предприятия, или между предприятия и държавни органи, предвид факта, че държавните органи извършват значителен брой плащания към предприятията. [...]

[...]

(17) За целите на правото на начисляване на лихви за забава на плащане, плащането от страна на длъжника следва да се разглежда като просрочено, ако кредиторът не е получил дължимата сума на датата на падежа, при условие че е изпълнил своите правни и договорни задължения.

(18) Фактурите са равнозначни на искания за плащане и те са важни документи във веригата на сделките за доставка на стоки и предоставяне на услуги, *inter alia* за определянето на крайния срок за плащането. [...]

(19) За да бъде обезсърчена подобна практика, е необходимо справедливо обезщетяване за кредиторите за разносните по събиране, понесени вследствие на забава на плащане. Разносните по събирането следва също да включват възстановяване на административни разходи и обезщетение за вътрешните разноси, понесени вследствие на забава на плащане, за което в настоящата директива следва да бъде определена минимална фиксирана сума, която би могла да се натрупва с лихва за забава на плащане. Обезщетението под формата на фиксирана сума следва да има за цел да ограничава административните и вътрешните разноси, свързани със събирането. [...]

[...]

(23) Като общо правило държавните органи ползват по-сигурни, предсказуеми и непрекъснати източници на приходи, отколкото предприятията. Освен това много държавни органи могат да получат финансиране при по-привлекателни условия, отколкото предприятията. В същото време за постигането на своите цели държавните органи зависят в по-малка степен, отколкото предприятията, от изграждането на стабилни търговски връзки. Дългите срокове за плащане и забавата на плащане за стоки и услуги от страна на държавни органи води до неоправдани разходи за предприятията. По тази причина е целесъобразно да бъдат въведени специални разпоредби по отношение на търговските сделки за доставката на стоки или предоставянето на услуги от предприятия за държавни органи, които по-специално следва да предвиждат срокове за плащане, обикновено ненадвишаващи 30 календарни дни, освен ако в договора изрично е договорено друго и при условие че то е обективно обосновано от специфичното естество или особеностите на договора, като при всички случаи срокът не надвишава 60 календарни дни.

[...]

(26) С цел да не се накърнява постигането на целта на настоящата директива, държавите членки следва да гарантират, че при търговските сделки максималната продължителност на процедурата за приемане или проверка като общо правило не надвишава 30 календарни дни. При все това следва да бъде възможно процедурата за

проверка да надвишава 30 календарни дни, например при особено сложни договори, ако това е изрично съгласувано в договора и евентуално в тръжните документи и ако то не представлява явна злоупотреба по отношение на кредитора“.

- 4 Член 1 от тази директива, озаглавен „Предмет и приложно поле“, предвижда в параграфи 1 и 2 следното:

„1. Целта на настоящата директива е борбата със забавата на плащане по търговските сделки с оглед гарантирането на правилното функциониране на вътрешния пазар, като се насърчава конкурентоспособността на предприятията, и по-специално на малките и средните предприятия [(МСП)].

2. Настоящата директива се прилага за всички плащания, извършвани като възнаграждение по търговски сделки“.

- 5 Съгласно член 2, точки 1, 2, 4 и 8 от посочената директива:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „търговски сделки“ означава сделки между предприятия или между предприятия и държавни органи, които водят до доставката на стоки или предоставянето на услуги срещу възнаграждение;

2. „публичен орган“ означава всеки договарящ орган, както е определен в член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2004/17/ЕО [на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координиране на процедурите за възлагане на обществени поръчки от възложители, извършващи дейност във водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги, ОВ L 134, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 3] и в член 1, параграф 9 от Директива 2004/18/ЕО [на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, услуги и доставки, ОВ L 134, 2004 г., стр. 114; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 116], независимо от предмета или стойността на договора;

[...]

4. „забава на плащане“ означава плащане, което не е извършено в рамките на договорния или законния срок за плащане и при което условията, определени в член 3, параграф 1 или член 4, параграф 1, са изпълнени;

[...]

8. „дължима сума“ означава основната сума, която е следвало да бъде платена в рамките на договорния или законния срок за плащане, включително приложимите данъци, мита, налози или такси, посочени във фактурата или равностойното искане за плащане“.

6 Член 4 от Директива 2011/7, озаглавен „Сделки между предприятия и държавни органи“, гласи следното:

„1. Държавите членки следят за това при търговски сделки, при които длъжникът е публичен орган, кредиторът да има право да начислява законна лихва за забава на плащане при изтичане на срока, определен в параграфи 3, 4 или 6, без да е необходима покана, ако са изпълнени следните условия:

- а) кредиторът е изпълнил своите задължения по договор и по закон; както и
- б) кредиторът не е получил дължимата сума в срок и длъжникът е отговорен за забавата.

[...]

3. Държавите членки следят при търговските сделки, при които длъжникът е публичен орган:

- а) срокът за плащане да не надвишава нито един от следните срокове:

[...]

- iv) ако в закона или в договора е предвидена процедура за приемане или проверка, с която да се установява съответствието на стоките или услугите с договора, и ако длъжникът получи фактурата или равностойното искане за плащане преди или на датата на приемане или на проверка — тридесет календарни дни след същата тази дата;

[...]

4. Държавите членки могат да удължават сроковете, посочени в параграф 3, буква а), до максимално 60 календарни дни за:

- а) всеки публичен орган, който извършва икономически дейности от промишлен или търговски характер чрез предлагането на стоки или услуги на пазара и който в качеството си на публично предприятие подлежи на изискванията за прозрачност, определени в Директива 2006/111/ЕО на Комисията от 16 ноември 2006 г. относно прозрачността на финансовите отношения между държавите членки и публичните предприятия, както и относно финансовата прозрачност в рамките на някои предприятия [(ОВ L 318, 2006 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 5, стр. 66)];
- б) държавни структури, които предоставят здравни услуги и които са надлежно признати като такива.

Ако дадена държава членка реши да удължи сроковете в съответствие с настоящия параграф, тя изпраща доклад относно удължаването до Комисията до 16 март 2018 г.

[...]

5. Държавите членки следят за това максималната продължителност на посочената в параграф 3, буква а), подточка iv) процедура за приемане или проверка да не превишава 30 календарни дни от датата на получаване на стоките или предоставяне на услугите, освен ако

в договора или евентуално в тръжната документация изрично е договорено друго и при условие че то не представлява явна злоупотреба по отношение на кредитора по смисъла на член 7.

б. Държавите членки следят за това срокът за плащане, определен в договора, да не надвишава сроковете, предвидени в параграф 3, освен ако в договора изрично е договорено друго и при условие че то е обективно обосновано от специфичното естество или особеностите на договора, като при всички случаи срокът не надвишава 60 календарни дни“.

7 Член 6 от тази директива, озаглавен „Обезщетяване за разноските по събирането“, предвижда:

„1. Държавите членки следят за това, когато лихвата за забава на плащане стане дължима при търговските сделки в съответствие с член 3 или 4, кредиторът да е в правото си да получи от длъжника като минимум фиксирана сума от 40 EUR.

2. Държавите членки следят за това фиксираната сума, посочена в параграф 1, да е дължима, без да е необходима покана, и да служи за обезщетение за направените от кредитора разноски по събирането.

3. Освен фиксираната сума, посочена в параграф 1, кредиторът има право да иска от длъжника разумно обезщетение за всякакви оставащи разноски по събиране, надвишаващи тази фиксирана сума и понесени вследствие на забава на плащане от страна на длъжника. Те биха могли да включват разноски, понесени, *inter alia*, вследствие на наемане на адвокат или използване на услугите на агенция за събиране на вземания“.

8 Член 7 от тази директива, озаглавен „Договорни условия и практики, които представляват злоупотреба“, предвижда в параграфи 1 и 3:

„1. [...]

Когато се определя дали дадено договорно условие или практика представлява явна злоупотреба по отношение на кредитора по смисъла на първа алинея, се вземат под внимание всички обстоятелства, включително:

[...]

в) дали длъжникът има някаква обективна причина да се отклонява [...] от фиксираната сума, посочена в член 6, параграф 1.

[...]

3. За целите на параграф 1 се счита, че договорно условие или практика, които не включват обезщетение за разноските по събиране, посочено в член 6, представляват явна злоупотреба“.

Директива 2006/112/ЕО

- 9 Член 220 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7) предвижда:

„Всяко данъчнозадължено лице осигурява издаването на фактура или от самия него, или от негов клиент, или от негово име и за негова сметка от трето лице по отношение на изброените по-долу:

- 1) доставки на стоки и услуги, които той е извършил на друго данъчнозадължено лице или на данъчно незадължено юридическо лице;

[...]“.

- 10 Член 226 от тази директива гласи следното:

„Без да се засягат специалните разпоредби, предвидени в настоящата директива, само следните данни се изискват задължително за целите на [данъка върху добавената стойност (ДДС)] на фактурите, издадени в съответствие с членове 220 и 221:

[...]

10. размер на дължимия ДДС, освен когато се прилага специален режим, според който съгласно настоящата директива, подобна информация се изключва;

[...]“.

Испанското право

- 11 Член 8, параграф 1 от Ley 3/2004, por la que se establecen medidas de lucha contra la morosidad en las operaciones comerciales (Закон № 3/2004 за приемане на мерки за борба със забавяне на плащането по търговски сделки) от 29 декември 2004 г. (ВОЕ бр. 314 от 30 декември 2004 г., стр. 42334) в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „Закон № 3/2004“), гласи:

„При забавяне на плащането от страна на длъжника, кредиторът има право да иска от него фиксирана сума от 40 EUR, която при всички случаи и без да е необходима изрична покана, се прибавя към главното задължение.

Освен това кредиторът има право да иска от длъжника обезщетение за всички надлежно доказани разноски по събиране, понесени вследствие на забава на плащане от страна последния и надвишаващи посочената в предходната алинея сума“.

- 12 Член 198, параграф 4 от Ley 9/2017, de Contratos del Sector Público, por la que se transponen al ordenamiento jurídico español las Directivas del Parlamento Europeo y del Consejo 2014/23/UE y 2014/24/UE, de 26 de febrero de 2014 (Закон № 9/2017 за обществените поръчки, с който в испанския правен ред се транспонират директиви 2014/23/ЕС и 2014/24/ЕС на

Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г.) от 8 ноември 2017 г. (ВОЕ бр. 272 от 9 ноември 2017 г., стр. 107714, наричан по-нататък „Закон № 9/2017“) предвижда следното:

„Администрацията е длъжна да плати цената в срок от 30 дни от приемането на доклада за напредъка на работата или на документите, удостоверяващи съответствието с договора на доставените стоки или предоставените услуги, без да се засягат разпоредбите на член 210, параграф 4, а в случай на забава е длъжна да плати на съдоговорителя, след изтичане на посочения 30-дневен срок, лихва за забава и обезщетение за разноските по събирането съгласно предвиденото в Закон № 3/2004 [...]. За да започне да се начислява лихва, съдоговорителят трябва да е изпълнил задължението да представи фактурата в съответния административен регистър при условията, предвидени в действащата правна уредба относно електронното фактуриране, в надлежен вид и в срок от 30 дни, считано от датата на действителната доставка на стоките или на предоставянето на услугата.

[...]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 13 BFF, учредено по испанското право дружество с предмет на дейност в сектора на събирането на вземания, придобива вземания на 21 дружества за възнаграждения за доставката на стоки и услуги в периода 2014—2017 г. на медицински центрове към регионалната администрация.
- 14 На 31 май 2019 г. BFF иска от тази администрация да плати суми, съответстващи на главницата, заедно с лихвите за забава, както и сума в размер на 40 EUR като разноски по събирането за всяка от неплатените фактури в съответствие с член 8 от Закон № 3/2004.
- 15 Тъй като посочената администрация не отговаря на това искане, BFF първо подава жалба по административен ред пред регионалната администрация, а след това жалба по съдебен ред пред Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Valladolid (Административен съд № 2, Валядолид, Испания), запитващата юрисдикция, като иска тази администрация да бъде осъдена да му плати по-специално главница в размер на 51 610,67 EUR, заедно с лихви за забава, сума в размер на 40 EUR като разноски по събирането за всяка от неплатените фактури, и сума от 43 626,79 EUR като законна лихва.
- 16 Най-напред, запитващата юрисдикция иска да се установи как следва да се тълкува член 6 от Директива 2011/7, за да се определи дали при предявяване на искане за изпълнение на вземания, обхващащо няколко неплатени в срок фактури, посочената в тази разпоредба фиксирана сума от 40 EUR трябва да се плати за всяка фактура или за всяко искане.
- 17 На следващо място, тази юрисдикция иска да се установи дали норма от националното право — която предвижда за всички случаи и за всички видове договори срок за плащане от 60 дни, който се състои от първоначален 30-дневен срок за приемане на стоките и услугите, чиято доставка или предоставяне са предмет на тези договори, последван от допълнителни 30 дни за плащане — е в съответствие с Директива 2011/7.

- 18 Накрая, запитващата юрисдикция счита за необходимо да се определи дали член 2, точка 8 от Директива 2011/7 позволява при изчисляването на лихвите за забава на плащане да се вземе предвид сумата на ДДС, посочена във фактурата, която не е платена в срок от длъжника, включително когато към датата на настъпване на тази забава данъчнозадълженият кредитор все още не е внесъл тази сума в държавния бюджет.
- 19 В този контекст Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Valladolid (Административен съд № 2, Валядолид) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„С оглед на разпоредбите на член 4, параграф 1, член 6 и член 7, параграфи 2 и 3 от [Директива 2011/7]:

1) Трябва ли член 6 от Директива 2011/7 да се тълкува в смисъл, че във всички случаи сумата от 40 EUR се заплаща за всяка фактура, при условие че кредиторът е индивидуализирал фактурите в предявените от него искания по административен и съдебен ред, или че сумата от 40 EUR се заплаща за всяка фактура във всички случаи, дори да са предявени съвместни и общи искания?

2) Как следва да се тълкува член 198, параграф 4 от Закон 9/2017, [в който е определен] срок за плащане от 60 дни във всички случаи и за всички договори, като е предвиден първоначален срок от 30 дни за приемане и още 30 дни за плащане, [като се има предвид] съображение 23 от Директива 2011/7 [...]?

3) Как следва да се тълкува член 2 от Директивата? Може ли Директивата да се тълкува в смисъл, че тя позволява в основата за изчисляване на предвидените в нея лихви за забава на плащане да се включва дължимият за извършената доставка ДДС, чийто размер се включва в самата фактура? Или е необходимо да се направи разграничение в зависимост от момента, в който съдоговорителят плаща данъка на данъчната администрация?“.

По преюдициалните въпроси

Предварителни бележки

- 20 В самото начало е важно да се определи дали положение, при което дружество за събиране на вземания, след като е купило от цедиращите предприятия вземания, които не са били платени в срок от публичен орган, иска от този публичен орган по съдебен ред плащането на тези вземания, попада в материалния обхват на Директива 2011/7.
- 21 В това отношение следва да се припомни, от една страна, че съгласно член 1, параграф 2 от Директива 2011/7 последната се прилага за всички плащания, извършвани като възнаграждения по „търговски сделки“, и от друга страна, че това понятие е дефинирано широко в член 2, точка 1 от тази директива като „сделки между предприятия или между предприятия и държавни органи, които водят до доставката на стоки или предоставянето на услуги срещу възнаграждение“.
- 22 Следователно, за да бъде класифицирана като „търговска сделка“ по смисъла на последната разпоредба, дадена сделка трябва да отговаря на две условия. От една страна, тя трябва да е между предприятия или между предприятия и държавни органи. От друга страна, тя трябва

да води до доставката на стоки или предоставянето на услуги срещу възнаграждение (решение от 13 януари 2022 г., *New Media Development & Hotel Services*, C-327/20, EU:C:2022:23, т. 32 и цитираната съдебна практика).

- 23 В настоящия случай е безспорно, че претендираните вземания се отнасят до възнаграждения, които не са били платени в срок от регионалната администрация, която е „публичен орган“ по смисъла на член 2, точка 2 от Директива 2011/7, в замяна на доставката на стоки и услуги от страна на предприятията цеденти, и следователно се отнасят до „търговски сделки“ по смисъла на член 2, точка 1 от тази директива.
- 24 Както отбелязва генералният адвокат в точка 16 от заключението си, прехвърлянето на тези вземания и на всички свързани с тях права на дружество за събиране на вземания, към което, както изрично предвижда член 6, параграф 3 от Директива 2011/7, кредиторът може да се обърне в резултат на забава на плащане от страна на длъжника, се вписва като продължение на първоначалните търговски сделки.
- 25 Ето защо положение като разглежданото в главното производство попада в материалното приложно поле на Директива 2011/7.

По първия въпрос

- 26 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 6 от Директива 2011/7 трябва да се тълкува в смисъл, че минималната фиксирана сума от 40 EUR като обезщетение на кредитора за разносните по събиране, понесени вследствие на забава на плащане от страна на длъжника, се дължи за всяка търговска сделка, по която възнаграждението не е платено в срок и която е документирана във фактура, включително когато наред с други фактури тази фактура е предмет на едно-единствено искане, подадено по административен или по съдебен ред, и дали в тази хипотеза кредиторът е длъжен да представи фактурата, съответстваща на всяка търговска сделка, по която не е платено възнаграждение.
- 27 В това отношение следва да се припомни, на първо място, че член 6, параграф 1 от Директива 2011/7 изисква от държавите членки да следят за това, когато лихвата за забава на плащане стане дължима при търговските сделки, кредиторът да е в правото си да получи от длъжника като минимум фиксирана сума от 40 EUR като обезщетение за разносните по събиране. Освен това член 6, параграф 2 изисква от държавите членки да следят за това минималната фиксирана сума да е дължима автоматично дори при липса на отправена до длъжника покана за изпълнение и да служи за обезщетение за направените от кредитора разноси по събирането. В допълнение в член 6, параграф 3 се признава правото на кредитора да иска от длъжника, освен минималната фиксирана сума от 40 EUR, разумно обезщетение за всякакви оставащи разноси по събиране, надвишаващи тази фиксирана сума и понесени вследствие на забава на плащане от страна на длъжника.
- 28 Понятието „забава на плащане“, посочено в член 6, параграфи 1 и 3 от Директива 2011/7, като основание за правото не само на лихви, но и на минимална фиксирана сума от 40 EUR, е определено в член 2, точка 4 от тази директива като плащане, което не е извършено в рамките на договорния или законния срок за плащане. След като обаче съгласно член 1, параграф 2 от тази директива тя обхваща „всички плащания, извършвани като

възнаграждение по търговски сделки“, понятието „забава на плащане“ е приложимо, както отбелязва генералният адвокат в точка 28 от заключението си, към всяка търговска сделка, разглеждана поотделно.

- 29 По този начин Директива 2011/7 установява връзка между минималната фиксирана сума, предвидена в член 6, параграф 1, и всяка търговска сделка, по която възнаграждението не е платено в срок и която е документирана във фактура или равностойно искане за плащане. Въсъщност, както се посочва в съображение 18 от тази директива, фактурите са равнозначни на искания за плащане и следователно представляват важни документи във веригата на търговските сделки, *inter alia* за определянето на крайния срок за плащането.
- 30 На второ място, важно е да се подчертае, че член 6, параграф 1 от Директива 2011/7 определя условията за изискуемост на минималната фиксирана сума от 40 EUR, като препраща, що се отнася до търговските сделки между предприятия и държавни органи, към условията за изискуемост на лихвите за забава на плащане, определени в член 4 от тази директива.
- 31 Съгласно член 4, параграф 1 държавите членки следят за това при тези търговски сделки кредитор, който е изпълнил задълженията си и не е получил дължимата сума в срок, да има право да начислява законна лихва за забава на плащане при изтичане на срока, определен в параграфи 3, 4 и 6 от посочения член, без да е необходима покана, освен ако длъжникът не е отговорен за забавата (решение от 16 февруари 2017 г., IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, т. 27).
- 32 От тези обстоятелства следва, от една страна, че правото да се иска законна лихва за забава на плащане и правото на минималната фиксирана сума, предвидена в член 6, параграф 1 от Директива 2011/7, възникват поради „забава на плащане“ по смисъла на член 2, точка 4 от тази директива и следователно са свързани с „търговски сделки“, разглеждани поотделно. От друга страна, тази законна лихва, както и фиксираната сума стават изискуеми автоматично с изтичането на срока за плащане, предвиден в член 4, параграфи 3, 4 и 6 от Директива 2011/7, стига да са изпълнени условията по параграф 1 от същия член. В това отношение съображение 17 от тази директива предвижда, че „[з]а целите на правото на начисляване на лихви за забава на плащане, плащането от страна на длъжника следва да се разглежда като просрочено, ако кредиторът не е получил дължимата сума на датата на падежа, при условие че е изпълнил своите правни и договорни задължения“.
- 33 Нищо в текста на член 4, параграф 1 от Директива 2011/7 обаче не сочи, че изборът на кредитора да представи на един и същ длъжник само едно искане, обхващащо няколко неплатени в срок фактури, може да промени предвидените в тази разпоредба условия за изискуемост на законната лихва за забава на плащане, или условията за изискуемост на предвидената в член 6, параграф 1 от тази директива минимална фиксирана сума от 40 EUR. Напротив, фактът, че тази законна лихва и тази фиксирана сума са автоматично изискуеми, „без да е необходима покана“, предполага, че изборът на кредитора по отношение на реда и условията за събиране на неплатените вземания е без значение за изискуемостта както на законната лихва, така и на посочената фиксирана сума.
- 34 Следователно от буквалното и контекстуално тълкуване на тази разпоредба следва, че минималната фиксирана сума от 40 EUR като обезщетение за разносните по събиране се дължи на кредитора, който е изпълнил задълженията си за всяко плащане, което не е

извършено в срок като възнаграждение по търговска сделка и е документирано във фактура или равностойно искане за плащане, освен ако длъжникът не е отговорен за забавата.

- 35 На трето място, това тълкуване на член 6 от Директива 2011/7 се потвърждава от целта на тази директива. Съгласно текста на член 1, параграф 1, разгледан във връзка със съображение 3, целта на тази директива е борбата със забавата на плащане по търговските сделки поради отрицателния ефект на това забавяне върху ликвидността на тези предприятия, както и върху тяхната конкурентоспособност и рентабилност.
- 36 Така целта на Директива 2011/7 е не само да се окаже възпиращо действие върху забавата на плащанията, като се избегне възможността те да бъдат финансово интересни за длъжника поради ниското ниво или липсата на лихви, начислявани в такава ситуация, но и ефективно да се защити кредиторът срещу подобна забава, като му се осигури възможно най-пълно обезщетение за направените от него разноски по събиране (вж. в този смисъл решение от 13 септември 2018 г., *Česká pojišťovna*, C-287/17, EU:C:2018:707, т. 25 и 26 и цитираната съдебна практика). Съображение 19 от тази директива гласи, че разноските по събирането следва също така да включват възстановяване на административни разходи и обезщетение за вътрешните разноски, понесени вследствие на забава на плащане, и че обезщетението с фиксирана сума следва да има за цел да ограничава административните и вътрешните разноски, свързани със събирането.
- 37 От тази гледна точка подаването на едно-единствено искане за плащане, което обхваща няколко търговски сделки, по които възнаграждението не е било платено в срок и които са надлежно документираны с фактури или равностойни искания за плащане, не може да доведе до намаляване на минималната фиксирана сума, дължима като обезщетение за разноските по събиране за всяко забавяне на плащането. Подобно намаляване най-напред би лишило от полезно действие член 6 от тази директива, чиято цел, както бе отбелязано в предходната точка, е не само да се окаже възпиращо действие върху това забавяне на плащане, но и да се обезщети „[кредиторът] за направените от [него] разноски по събирането“, тъй като тези разходи обикновено нарастват пропорционално на броя на плащанията и на сумите, които длъжникът не е платил в срок. Освен това подобно намаляване би било равностойно на това в полза на длъжника да се допусне изключение по отношение на правото на фиксираната сума по член 6, параграф 1 от посочената директива, без никаква „обективна причина“ за това, в нарушение на член 7, параграф 1, втора алинея, буква в) от същата директива. Накрая, това намаляване би освободило длъжника от част от финансовата тежест, произтичаща от неговото задължение да плати по всяка неплатена в срок фактура фиксираната сума от 40 EUR, предвидена в посочения член 6, параграф 1.
- 38 Това тълкуване не се поставя под въпрос от довода на испанското правителство, че след като предвиденото в член 6, параграф 3 от Директива 2011/7 обезщетение трябва да бъде „разумно“, кредиторът не може да се позовава на този член, за да претендира минимална фиксирана сума от 40 EUR за всяка фактура, включена в едно-единствено искане, тъй като това би означавало да му се предостави повтарящо се и прекомерно обезщетение за разноските, свързани с това искане.
- 39 Всъщност правото на „разумно“ обезщетение, предвидено в член 6, параграф 3 от Директива 2011/7, „за всякакви оставащи разноски по събиране, надвишаващи тази фиксирана сума и понесени вследствие на забава на плащане от страна на длъжника“, се отнася до разноските по събиране от всякакъв вид, които надвишават минималната сума от

40 EUR, на която кредиторът има право автоматично по силата на член 6, параграф 1 от тази директива, когато лихвата за забава на плащане стане дължима по търговска сделка в съответствие с член 3 или 4 от посочената директива. Следователно подобно обезщетение не може да обхваща нито частта от тези разноски, която вече се поема от минималната фиксирана сума от 40 EUR, нито разноските, които с оглед на всички обстоятелства по случая изглеждат прекалено високи (вж. в този смисъл решение от 13 септември 2018 г., Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, т. 22 и 30).

- 40 Така, не може да се прави позоваване на член 6, параграф 3 от Директива 2011/7, за да се ограничи правото на кредитора да получи фиксираната сума, предвидена в член 6, параграф 1 от тази директива. За сметка на това е възможно в очертаните в предходната точка граници да се вземе предвид фактът, че възнагражденията по търговски сделки, които длъжникът не му е платил в срок, са довели до едно-единствено искане, за да се прецени дали обезщетението за оставащите разноски по събиране, понесени вследствие на забавата на плащане от страна на длъжника, е разумно.
- 41 При тези условия тълкуването на член 6 от Директива 2011/7 в смисъл, че минималният фиксиран размер се дължи за всяка търговска сделка, по която възнаграждението не е платено в срок и която е документирана във фактура, когато заедно с други фактури тази фактура е представена по предявено по административен или съдебен ред едно-единствено искане за плащане, не означава налагане на санкция на длъжника. Такова искане обаче трябва да даде възможност да се установи съответствието между всяка от обхванатите от него фактури и съответните търговски сделки, по които възнаграждението не е било платено.
- 42 С оглед на гореизложеното на първия въпрос следва да се отговори, че член 6 от Директива 2011/7 трябва да се тълкува в смисъл, че минималната фиксирана сума от 40 EUR като обезщетение на кредитора за разноските по събиране, понесени вследствие на забава на плащане от страна на длъжника, се дължи за всяка търговска сделка, по която възнаграждението не е платено в срок и която е документирана във фактура, включително когато наред с други фактури тази фактура е представена по предявено по административен или съдебен ред едно-единствено искане.

По втория въпрос

- 43 Като се има предвид, че в рамките на производството по член 267 ДФЕС Съдът не е компетентен да тълкува национални законови или подзаконови разпоредби (вж. в този смисъл решение от 11 юни 2020 г., Prokuratura Rejonowa w Słupsku, C-634/18, EU:C:2020:455, т. 18 и цитираната съдебна практика), вторият въпрос следва да се разбира в смисъл, че с него по същество се иска да се установи дали член 4, параграфи 3—6 от Директива 2011/7 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда общо за всички търговски сделки между предприятия и държавни органи срок за плащане с максимална продължителност от 60 календарни дни, състоящ се от първоначален срок от 30 дни за процедура за приемане или проверка на съответствието на доставените стоки или услуги с договора, последван от допълнителен срок от 30 дни за плащане на договорената цена.

- 44 В това отношение следва да се припомни, на първо място, че член 4, параграф 3, буква а) от Директива 2011/7 задължава държавите членки да следят при търговски сделки, при които длъжникът е публичен орган, за това срокът за плащане да не надвишава 30 календарни дни, изчислени от настъпването на фактическите обстоятелства, изброени по-специално в подточка iv).
- 45 На второ място, съгласно член 4, параграф 3, буква а), подточка iv) от Директива 2011/7, „ако в закона или в договора е предвидена процедура за приемане или проверка, с която да се установява съответствието на стоките или услугите с договора, и ако длъжникът получи фактурата или равностойното искане за плащане преди или на датата на приемане или на проверка“, максималният срок за плащане от тридесет календарни дни се изчислява, считано от датата на това приемане или проверка.
- 46 Член 4, параграф 5 от Директива 2011/7, разгледан във връзка със съображение 26 от същата директива, задължава държавите членки да следят за това максималната продължителност на посочената в параграф 3, буква а), подточка iv) от същия член процедура за приемане или проверка да не превишава 30 календарни дни от датата на получаване на стоките или предоставяне на услугите, освен ако в договора или евентуално в тръжната документация изрично е договорено друго и при условие че то не представлява явна злоупотреба по отношение на кредитора по смисъла на член 7 от Директива 2011/7.
- 47 Така от съвместния прочит на тези разпоредби следва, от една страна, че в Директива 2011/7 процедурата по приемане или проверка не се схваща като присъща на търговските сделки между държавните органи и предприятията. От друга страна, когато „в закона или в договора е предвидена“ тази процедура, максималният ѝ срок е 30 календарни дни, който може да бъде надхвърлен само по изключение при условията, предвидени в член 4, параграф 5 от тази директива.
- 48 На трето място, от член 4, параграф 6 от Директива 2011/7, разгледан във връзка със съображение 23 от нея, следва, че за да може да бъде удължен общият 30-дневен срок за плащане, това удължаване трябва да бъде изрично предвидено в договора и да бъде обективно обосновано от особения характер или някои елементи на този договор. Така удълженият срок в никакъв случай не може да надвишава 60 календарни дни.
- 49 Освен това, когато публичен орган извършва икономически дейности от промишлен или търговски характер, състоящи се в предоставянето на стоки и услуги, или предоставя здравни грижи, държавите членки могат, в съответствие с член 4, параграф 4, първа алинея, букви а) и б) от посочената директива, да удължат срока за плащане до максимум 60 календарни дни.
- 50 Както отбелязва генералният адвокат в точка 47 от заключението си, от член 4, параграфи 3 —6 от Директива 2011/7 следва, че прилагането към търговските сделки между предприятията и държавните органи на срок за плащане, надвишаващ 30 календарни дни, до максимум 60 календарни дни, е изключение и трябва да се ограничава до някои ясно определени хипотези, сред които по-специално са изрично посочените в член 4, параграф 4, първа алинея, букви а) и б) (вж. в този смисъл решение от 28 януари 2020 г., Комисия/Италия (Директива за борба със забавяне на плащането), C-122/18, EU:C:2020:41, т. 44).

- 51 Това буквално и контекстуално тълкуване на член 4 от Директива 2011/7 се потвърждава от преследваните от тази директива цели, а именно да се наложат на държавите членки по-строги задължения за държавните органи по отношение на техните сделки с предприятия. Всъщност, както следва от съвместния прочит на съображения 3, 9 и 23 от тази директива, тези държавни органи, които извършват значителен брой плащания към предприятията, имат по-сигурни, предсказуеми и непрекъснати източници на приходи отколкото предприятията, могат да получат финансиране при по-привлекателни условия, отколкото предприятията и за постигането на своите цели зависят в по-малка степен, отколкото предприятията от изграждането на стабилни търговски връзки. Освен това дългите срокове за плащане в полза на тези органи, подобно на забавата на плащането, водят до неоправдани разходи за тези предприятия, като увеличава затрудненията им във връзка с ликвидността и усложнява финансовото им управление, освен че се отразяват на конкурентоспособността и рентабилността на посочените предприятия, когато заради тази забава на плащане те се нуждаят от външно финансиране (вж. в този смисъл решение от 28 януари 2020 г., Комисия/Италия (Директива за борба със забавяне на плащането), C-122/18, EU:C:2020:41, т. 46 и 47).
- 52 С оглед на тези съображения член 4 от Директива 2011/7 трябва да се тълкува в смисъл, че определянето от държава членка на срок за плащане с максимална продължителност от 60 календарни дни при сделки между предприятия и държавни органи е допустимо само при условията и ограниченията, посочени в този член и припомнени в точки 47—49 от настоящото решение.
- 53 С оглед на гореизложеното на втория въпрос следва да се отговори, че член 4, параграфи 3—6 от Директива 2011/7 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда общо за всички търговски сделки между предприятия и държавни органи срок за плащане с максимална продължителност от 60 календарни дни, включително когато този срок се състои от първоначален 30-дневен срок за процедура по приемане или проверка на съответствието на доставените стоки или услуги с договора, последван от допълнителен срок от 30 дни за плащане на договорената цена.

По третия въпрос

- 54 С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 2, точка 8 от Директива 2011/7 трябва да се тълкува в смисъл, че отчитането на размера на посочения във фактурата или равностойното искане за плащане ДДС като „дължима сума“, дефинирана в тази разпоредба, зависи от това дали към датата на настъпване на забавата на плащането данъчнозадълженият кредитор вече е внесъл тази сума в държавния бюджет.
- 55 В съответствие с член 2, точка 8 от Директива 2011/7 понятието „дължима сума“ означава „основната сума, която е следвало да бъде платена в рамките на договорния или законния срок за плащане, включително приложимите данъци, мита, налози или такси, посочени във фактурата или равностойното искане за плащане“.
- 56 Що се отнася до буквалното тълкуване на член 2, точка 8 от Директива 2011/7, следва да се отбележи, от една страна, че използването на израза „включително приложимите данъци“ предполага, че понятието „дължима сума“ трябва непременно да включва размера на ДДС за доставените стоки или предоставените услуги. От друга страна, употребата на израза „посочени във фактурата или равностойното искане за плащане“ показва, че размерът на

ДДС е споменатият във фактурата или равностойното искане за плащане, независимо от условията или момента на внасяне на ДДС от данъчнозадълженото лице в държавния бюджет.

- 57 От това следва, че понятието „дължима сума“ не прави разграничение в зависимост от датата, на която данъчнозадълженото лице изпълнява задължението си да внесе в държавния бюджет размера на ДДС, съответстващ на доставената стока или предоставената услуга, или в зависимост от условията за внасянето на тази сума в държавния бюджет.
- 58 Това тълкуване се потвърждава от член 220 от Директива 2006/112, който урежда издаването на фактури и задължава данъчнозадължените лица да осигурят издаването на фактура за доставките на стоки или услуги, извършени за други данъчнозадължени лица или за данъчно незадължено юридическо лице. Член 226 от тази директива изброява данните, които задължително трябва да фигурират в издадените фактури, сред които е и размерът на дължимия ДДС. Така тези разпоредби задължават данъчнозадълженото лице да посочи размера на дължимия ДДС в издадената фактура, независимо от условията или момента на внасяне на дължимия данък в държавния бюджет.
- 59 С оглед на гореизложеното на третия въпрос следва да се отговори, че член 2, точка 8 от Директива 2011/7 трябва да се тълкува в смисъл, че отчитането на размера на посочения във фактурата или равностойното искане за плащане ДДС като „дължима сума“, дефинирана в тази разпоредба, не зависи от това дали към датата на настъпване на забавата на плащането данъчнозадълженото лице вече е внесло тази сума в държавния бюджет.

По съдебните разноски

- 60 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 6 от Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки**

следва да се тълкува в смисъл, че:

минималната фиксирана сума от 40 EUR като обезщетение на кредитора за разноските по събиране, понесени вследствие на забава на плащане от страна на длъжника, се дължи за всяка търговска сделка, по която възнаграждението не е платено в срок и която е документирана във фактура, включително когато наред с други фактури тази фактура е представена по предявено по административен или съдебен ред едно-единствено искане.

2) Член 4, параграфи 3—6 от Директива 2011/7

следва да се тълкува в смисъл, че:

не допуска национална правна уредба, която предвижда общо за всички търговски сделки между предприятия и държавни органи срок за плащане с максимална продължителност от 60 календарни дни, включително когато този срок се състои от първоначален 30-дневен срок за процедура по приемане или проверка на съответствието на доставените стоки или услуги с договора, последван от допълнителен срок от 30 дни за плащане на договорената цена.

3) Член 2, точка 8 от Директива 2011/7

следва да се тълкува в смисъл, че:

отчитането на размера на посочения във фактурата или равностойното искане за плащане данък върху добавената стойност като „дължима сума“, дефинирана в тази разпоредба, не зависи от това дали към датата на настъпване на забавата на плащането данъчнозадълженото лице вече е внесло тази сума в държавния бюджет.

Подписи